

Zenon Gajdzica, Magdalena Bełza

Wprowadzenie

Problemy Edukacji, Rehabilitacji i Socjalizacji Osób Niepełnosprawnych 22/1,
9-10

2016

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Wprowadzenie

Ekonomiczne, polityczne, religijne i kulturowe uwikłania inkluzji społecznej (i ich praktycznych desygnatów w postaci działań na jej rzecz) obciążają merytoryczną dyskusję nad edukacyjnym wymiarem włączania. Obciążenie to jednak, z pozoru utrudniające jej klarowną implementację w wymiar teorii i praktyk edukacyjnych, po głębszym namyśle, dostarczyć może wartościowych inspiracji. Ich poszukiwanie, identyfikacja i osadzenie w procesach wychowania, kształcenia i rehabilitacji społecznej stanowi ważny wyznacznik doboru zagadnień podejmowanych w przedłożonym tomie.

Edukacja inkluzyjna nie jest przejrzystym zespołem metod ukierunkowanych na włączanie uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi w główny nurt działań podejmowanych w przestrzeni szkoły. Jej istota osadzona jest głęboko w niejednorodnych koncepcjach i ideologiach obarczonych kulturowo, ekonomicznie, religijnie, a szczególnie ostatnio – także politycznie. Trudno zatem podejmować próby jej gruntownego oglądu teoretycznego oraz lokowania w praktykach edukacyjnych, w oderwaniu od przemian społecznych i związanych z nimi odmiennych poglądów na samą edukację uczniów o zróżnicowanych potrzebach edukacyjnych. I chociaż prezentowane na dalszych stronach książki zagadnienia dotyczą przede wszystkim edukacji dzieci i młodzieży z orzeczoną potrzebą kształcenia specjalnego, to kontekstowo nawiązują do wielu innych grup marginalizowanych społecznie. Problematyka tomu, jakkolwiek gruntownie ulokowana w pedagogice specjalnej i socjologii niepełnosprawności, czerpie wiele z innych obszarów tematycznych związanych z wielokulturowością, różnorodnością, wspólnotowością, podmiotowością. To zaś pozwala rozszerzyć tradycyjny w edukacji dyskurs (zakorzeniony w kategoriach dyskryminacji, wykluczania, marginalizowania) o kategorie Innego/Obcego, folkloru, pogranicza, rezerwatu, emancypacji, społecznych ruchów włączających – co czynią Autorzy tomu z nadzieją wzbogacenia dyskusji o nowe perspektywy. Ważnym elementem treści książki są również zagadnienia porządkujące problematykę w perspektywie sieci edukacyjnych, wsparcia, modeli włączania oraz

przeglądu badań nad opisywanymi praktykami społecznymi. To zaś stanowi wstęp do zaprezentowania wybranych, praktycznych aspektów edukacji inkluzyjnej, ułożonych w danych empirycznych.

W pracy nie brakuje rozbieżnych koncepcji oraz przeciwnych poglądów na istotę i rolę edukacji włączającej, prezentowanych z odmiennych perspektyw i ukonstytuowanych na zróżnicowanych doświadczeniach. Część z nich nawiązuje do idei, koncepcji oraz przeświadczeń już wyrażonych w naukowym piśmiennictwie, inne stanowią jego rozszerzenie, ugruntowanie lub falsyfikację. Dziękując Autorom za ich prezentację, wyrażamy nadzieję, że przysłużą się one wzbogacaniu teorii edukacyjnego włączania (zwłaszcza uczniów z niepełnosprawnościami) oraz będą stanowiły wkład w rozwój praktyki.

Zenon Gajdzica, Magdalena Bełza